

Písma vzniknuté od začiatku 19. storočia, od egyptienky až po secesné písmo

Asi okolo roku 1806 vyhotovil anglický písmolejec Robert Thorne (alebo 1815 Vincent Figgins?) písmo, ktoré dostalo názov **egyptienka**. Je to písmo bez výrazného tieňovania, charakteristické silnými doskovitými serifmi a rovnako silnými ťahmi. V súčasnosti sa toto písmo uplatňuje v sadzbe novín, časopisov a kníh a v niektorých špeciálnych prípadoch.

A B C D E F G

H I J K L M N

O P Q R S T U

V W X Y Z 2

1 3 4 5 6 7 8 9 0

a b c d e f g h i j

k l m n o p q r s

t u v w x y z

Onedlho sa objavilo ďalšie písmo príbuzné egyptienke, ktoré dostalo meno **clarendon**. Líši sa od egyptienky oblými nábehmi serifov a (aj keď nie výrazne) diferencovanými silnými a slabými ťahmi.

A B C D E F G

H I J K L M N

O P Q R S T U

V W X Y Z

1 2 3 4 5 6 7 8 0

Ďalšou príbuznou egyptienky je tzv. **italienka**. Italienkou sa dovŕšil princíp egyptienkovej kresby ďalším zväčšením výšky a plochy serifov, ktoré sa takto stali najvýraznejším elementom písmového znaku. Serify sa zväčšili až natoľko, že pôsobia ako ťažké kvádre, ktoré sa v písmovej konštrukcii spájajú do dvoch paralelných a jednoliatych širokých pruhov, čo spôsobilo zhoršenie čitateľnosti.

A B C D E F G

H I J K L M N

O P Q R S T U

V W X Y Z 1

2 3 4 5 6 7 8 9

Najcharakteristickejším písmom 19. storočia sa stala **toskánka**. V jej kresbe sa stretávame s princípom štiepenia serifov, ale aj driekových častí písmena, čím má kresba písmena ornamentálny charakter. Podľa hrúbky rozštiepených serifov môžeme toskánky rozdeliť na antikvové, egyptienkové, prípadne italienkové.

V prvej polovici 19. storočia v snahe o maximálnu jednoduchosť, ľahšiu čitateľnosť a v snahe vyhnúť sa presýtenej dekoratívnosti vzniká písmo **grotesk**. Grotesk má jednoduchú holú formu písmovej konštrukcie, je bez výrazného tieňovania, je bez serifov a má rovnakú šírku ťahov. Grotesky sa často kombinujú so živšími písmami, aby sa zmenila jednotvárnosť a monotónnosť celkového obrazu ich riadkov. Všetky bezserifové typy písma umožňujú ľahkú manipuláciu s hrúbkou obrysu písma, a preto sa často využívajú v sadzbe nadpisov, orientačných nápisov, v reklame a v užitom umení.

A B C D E F G

H I J K L M N

O P Q R S T

U V W X Y Z

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

a b c d e f g h i j

k l m n o p q r s

t u v w x y z &

Príklady písem grotesk: Helvetica, Univers, Franklin Gothic, Avant Garde Gothic, Bauhaus, Futura, Blippo, Eurostyl, Serpentine, Frutiger, Antique Olive, Gill Sans, Fujiyama, Syntax, Erie

Začiatkom 20. storočia sa začínajú kombinovať charakteristické znaky grotesku a antikvy a vzniká tzv. **groteskantikva**. Toto písmo má rozdielnu hrúbku ťahov, preto vzhľadom pripomína antikvu, ale je bezserifové (prípadne má jemné serify alebo skryté serify), čo je zase charakteristické pre grotesk.

A B C D E F G H I

J K L M N O P Q R

S T U V W X Y Z &

\$ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

a b c d e f g h i j k l m

n o p q r s t u v w x y z

. : , ; - ' ' ! ? () [] - •

Na prelome 19. a 20. storočia vznikajú rôzne variácie **secesných písmen**. Secesia negovala dovtedajšie výtvarné názory, čo sa v značnej miere prejavilo i v typografickej tvorbe. Písmo podriaďovali výtvarným zásadám tej doby, čím sa znižovala čitateľnosť. Dôraz bol kladený viac na kompozíciu textu než na jednotný systém tvarovania abecedy. Secesné písma nerespektujú pravidlá klasickej tvorby písma, vytrácajú sa z nich základné formy a z nich vyplývajúce funkcie. Mnohé typy písma z tohto obdobia pre svoju módnú krátkodobosť a nerešpektovanie klasických vzorov preto označujeme za písma úpadkové. (Avšak i secesia zanechala za sebou inšpiračné zdroje pre tvorbu nových neosecesných písem, ktoré majú široké uplatnenie.)

ABCDEFGHIJKLM
NOPQRSTUVWXYZ
YZ&1234567890
abcdefghijklmn
opqrstuvwxyzæ

ABCDEFGHI
KLMNOPQR
STUVWXYZ
abcdefghijkl
klmnopqrst
uvwxyz?!